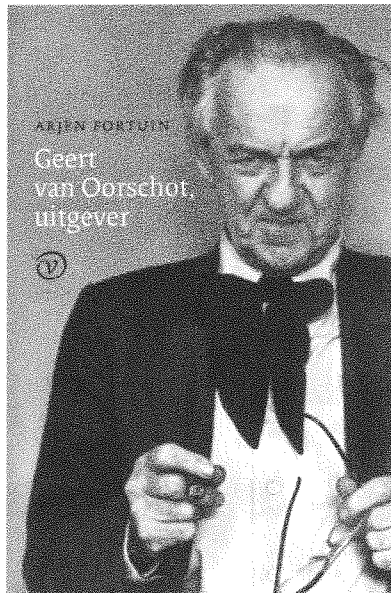
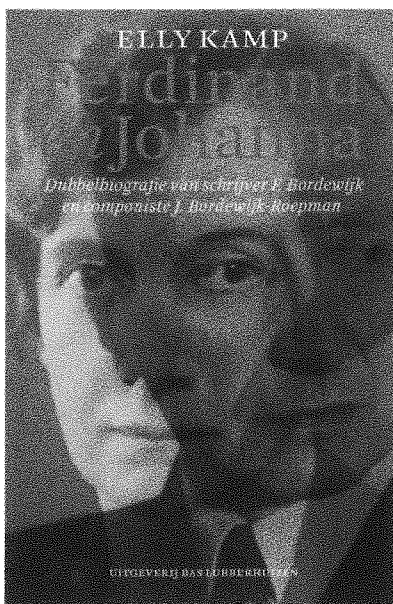

nen, moet je voor je goede fatsoen, het werk van je onderwerp nogmaals lezen. Je hebt nu immers zelf een beter inzicht gekregen in hoe de schrijver de eigen biografie heeft gebruikt. En dan is het typoscript klaar en zegt de uitgever dat het moet worden ingedikt, omdat het anders een té lijvig (lees: onrendabel) boek zou worden. Welke richting kies je, wat laat je weg?

Iconische personages

Een voorbeeld van een sterke biografie is *Ferdinand en Johanna, dubbelbiografie van schrijver F. Bordewijk en componiste J. Bordewijk-Roepman* van neerlandica Elly Kamp. Het boek is uiterst nauwkeurig gedocumenteerd, secuur geschreven, heeft een aangename cadans en laat van de schrijver niet alleen de bekende norse terughoudendheid zien, maar ook de liefdevolle, charmante zijde. Dat is mede te danken aan de keuze om ook zijn vrouw er volop bij te betrekken. De biografie geeft gedegen inzicht in het ontstaan van de verschillende iconische personages in het werk van Ferdinand. Hij blijkt – ondanks dat hij zijn privéleven angstvallig afschermd van zijn literaire werk, er blijvend op hamerde

dat zijn wezen uit zijn boeken te destilleren was – veel te hebben geput uit familiegeschiedenissen. Zijn broers, zijn leraren, hebben model gestaan. Kamp concludeert ook dat hij veel naar zijn vrouw heeft toegeschreven. Alle vrouwelijke personages hebben namen die eindigen op een a. Een eerbetoon aan haar onafhankelijke geest. In Bordewijks meest zinnelijke vroege boek, *Knorrende beesten*, krijgen de auto's, maar ook de natuurelementen, eigenlijk alles en iedereen, een eigen stem. Een orkest dat als het ware Johanna toezingt, de vele stemmen van haar nieuwe muziek. Behalve een biografie van twee oeuvres, van een tijdsgeest, van de problematiek van het al dan niet werken tijdens de bezetting, van vriendschappen en vetes tussen kunstenaars, is het toch vooral een biografie van een bijzonder verbond, een biografie van de liefde. Van het tot het uiterste respecteren van elkaars keuzes. Ferdinand bleef bijvoorbeeld zijn hele leven een trouw kerkbezoeker, Johanna liet zich ook door de oosterse mystiek inspireren. Ferdinand die het 'dunne huidje' van zijn vrouw beschermde. Een man die, bijzonder voor die tijd, zijn vrouw echt vrij liet in haar creatieve keuzes, die haar carrière volmondig ondersteunde.

Een fijne fabuleerder

Een tweede biografie die beklijft is *Geert van Oorschot, uitgever* door NRC-criticus en -columnist Arjen For-

tuin. Dit boek is naast een indringend portret van een eigengereide boekenslijter, een heldere geschiedenis over het naoorlogse Nederland, met betrekking tot literatuur, politiek en samenleving. Van Oorschot was een temperamentvolle, onverschrokken man die kansen zag, die volgaarne tegen heilige huisjes schopte. Een man die vriendschap zocht bij zijn auteurs, hetgeen vaak tot hooglopende ruzies leidde omdat zijn handelsgeest in de weg zat. Die toch altijd een zekere berekendheid had, maar door zijn onorthodoxe handelswijze wel enorm veel voor elkaar heeft gekregen. Denk alleen maar eens aan de Russische Bibliotheek. Een selfmade man, een gemankeerd dichter, een womanizer, een fikser, een boekenschelm, een fijne fabuleerder die maar wat graag met sappige anekdotes aan zijn eigen mythevorming meewerkte. Fortuin heeft een zeer aangename, bij tijd en wijlen licht-ironische pen die naadloos aansluit bij zijn onderwerp.

Bewondering voorbij

Boud, het verzameld leven van Boudewijn Büch, van Eva Rovers is een succesvolle publieksbiografie. Onderwerpkeuze blijkt maar weer eens van cruciaal commercieel belang. Naar het schijnt heeft de uitgever het aantal pagina's behoorlijk beknot. Dat moet tot lastige keuzes hebben geleid bij een caleidoscopisch figuur als Büch. Rovers focust op de verhoudingen met familie vrienden, geliefden en zakelijke relaties, laat het patroon zien dat bijna altijd wordt gevolgd. Het geeft een beeld van een ogenschijnlijk openhartig mens, een man met lekker scherpe humor, een vileine roddeltante, maar ook iemand die geen tegenspraak dulde, om het minste of geringste met een persoon kon breken. Rovers heeft een vlot leesbare stijl en houdt de grote lijnen goed vast, maar er schemert iets van bewondering door de tekst heen. En die moet je juist voorbij voor een echt intense biografie. ■